

Sosyal bilimlerde roman, hikâye, şiir, resim, minyatür, musiki, mimari gibi sanat dallarının toplamına insani faaliyet diyoruz. İhtiyar tarih bize göstermektedir ki, bir millet maddi olarak ne kadar güçlü olursa olsun, eğer insani faaliyet bakımından herhangi bir sebeple ciddi bir geriliğe düşer olmuştur, o milletin geleceği karanlıktır; kültürde ileri milletler de asimile olur.

Milletler için maddi zenginlik önemlidir; fakat hayat güvencesi değildir. Churchill'e sormuşlar; "Shakespeare mi daha önemli, İngiliz milleti mi?" Churchill tereddütsüz şu cevabı vermiş; "Kesinlikle Shakespeare'dir; İngilizlerin bir daha öyle bir dâhi yetiştirebilecekleri meçhuldür, ama Shakespeare okunduğu sürece İngiliz milletin yaşıyacağı kesindir." İlk anda ünlü siyasetçinin değerlendirmesini abartılı bulabiliriz; fakat tarihe bakınca hak vermek zorunda kalırız. Shakespeare'den önce İngiliz milleti adalarda yaşayan sıradan bir toplumdur. O,

Caesar'ı, Kral Lear'ı, Hamlet'i ve daha birbirinden etkileyici eserleri yazınca, hiçbir özelliği olmayan o milletin sanki damarlarına güç yürüdü, büyük rüyalar görmeye başladı ve güneş batmayan İngiliz İmparatorluğu'nu ortaya çıkardı.

İnsani faaliyetin etkisini ferdi boyutta ele alırsak, yine önemini idrak ederiz. Fakirlik ateşten gömlek, zenginlik nimettir. Fakat o zenginliği muhafaza edecek kültürümüz yoksa, o nimet, ateşe döner, bizi yakar. Almanya'da Der Spiegel dergisi Loto'da büyük ikramiye kazanan işçiler arasında bir araştırma yapmış, hiçbirinin o parayı koruyamadığını tespit etmişti. Piyango çıkan işçi ya karısını öldürmüştü ya da pavyonda bir kadını bıçaklayıp hapse girmişti. İstisnasız hepsi birkaç yıl sonra tekrar işçiliğe dönmüşlerdi, çünkü zenginliği hazmedecek kültürleri yoktu.

Mevlânâ ve Yunus, bizim kültür dünyamızın batmayan iki kutup yıldızıdır. Fakat bunlardan ne kadar yararlanıyoruz? Eğitim ve öğretimle o büyük ruhları hayatımıza katamıyorsak, onlar toprak altında kalmış madene benzer bir hal alırlar; hiçbir faydası olmayan o madenlerin üzerinde sadece hayvanlar otlar.

Kitlelere genellikle o dönemin insanları hitap ederler. Yalnız arkalarında dünyayı kuşbakışı görebilen idrakler bulunur; onlardan aldıklarını çağın mantık ve mantalitesine göre yansıtırlar, elbette kendilerinden de çok şey katarlar. Böylece mazi ile hal bütünleşip geleceğe doğru akar. Ayrıca ciddi bir kültür insanı ilgi alanına giren hususlarda dünyayı takip eder; onlardan aldıklarını da yoğurup kendi damgasını da vurarak kalabalıklara sunar. Fakat yararlanacak kimse önce kendi olmalıdır; bu da özgüvenle başlar. Maalesef son dönemlerde kendimize olan güvenimizi

Kültürün Önemi ve Şartı

Mehmet Niyazi ÖZDEMİR tarafından yazıldı.

Cumartesi, 18 Mayıs 2024 15:58 -

yitirdik. Nasıl roman, hikâye Batı'nın malı ise şiir, masal, destan da Doğu'nun malıdır ve bizde şiirin ciddi bir geleneği bulunmaktadır. Ne gariptir ki, yakın zamanlarda yetişen kalburüstü sanatkârlarımız bir tartışma konusu açıldı mı; "Valery de şiir için böyle demiyor mu?" ifadeleriyle delillerini öne sürüyorlar. Valery'yi esas kabul ettik mi kültürümüzden koparız. Valery'den yararlanacağız; ama yeri gelince onu da sigaya çekeceğiz. Tıpkı Necip Fazıl'ın yaptığı gibi; "Şiir nedir suali çok eski ve pek çetin. Aristo'dan Paul Valery'ye kadar bütün poetik fikirciler, ya sahilless bir tecrit denizinde boyuna açıldılar; yahut aşağının bayağısı birtakım kaba tekerlemelere düştüler. Hepsi bu kadar."

Bir sanatkâr dünyayı takip etmeli; ama özgüvenini de sürdürmelidir. O zaman hem çağı yakalar hem de kültüründen kopmaz; dolayısıyla milletin yoğrulmasında etkili olur. Gerisi ya lüzumsuz fantezi veya kendini kaybedip hazineyi bulmaya çalışmak gibi meczupluktur.

Mehmet Niyazi Özdemir

[Tweet](#)